

Kdo v teh hišah stanuje? — Ljudje. — Jaz vam bom povedal, koliko nas je vseh skupaj! V Blagovici prebiva 94 možkih in 84 ženskih, skupaj 178 prebivalcev. Koliko prebivalcev šteje naša vas?

Sedaj veste užé mnogo v vašej vasi! Hiše te vidite vsak dan iz šole gredé. Vidite jih pa i tù na šolskej tabli vse naenkrat. Jaz sem vam jih narisal. Pridi in pokaži Drenovšekovo hišo, I.! — Ta jo je užé našel! Pokaži šolo, cerkev, Piskarjevo hišo i. t. d.

Več učencev kaže in imenuje hiše.

Tudi potočke imate tù zaznamovane!

Pridi in pokaži nam Rádomljo, I.! — Tatermana! Zlatenšico. Belšico itd.

Takó primeroma učitelj z učenci snov ponoví ter se prepriča, poznajo li učenci vse na tabli narisano. To je prva vaja čitanja in iskanja raz zemljevida. Prihodnjo uro zrisal in pripravil bode si vas (pred poukom), katero učenci užé poznajo; k tej zrisal bode v navzočnosti učencev novo in zopet novo. Naposled vidijo učenci več vasí, in vender se zamorejo dobro orijentirati. Kaj umestno in koristno je, ako si učitelj sam izdela zemljevid šolske občine, recimo v velikosti Bauerjeve „Kranjske“. Jaz sam naložil sem si ta trud ter izdelal zemljevid šolske občine Blagovica po generalstabnem zemljevidu (se vé da mi je bilo dosti prirísati!) v merilu 1 : 2000 na trd papir ter ga prilepil na platno. Kako veselje zavládalo je v šoli, ko sem ga prvíkrat na steno obesil! Vsak hotel je prvi svojo hišo poiskati! Tudi je umestno, da učitelj pokliče pred poukom jednega ali dva učenca k zemljevidu, kjer se vadita mesto — šepetati — raz zemljevida čitati. Polagoma pridejo vsi na vrsto.

Na ta način nam je obravnavati občino. Se vé, da so to moji osobni nazori, vem da „več očí več vidi“. Zato bilo bi meni ter gotovo i vsem tovarišem ustrezéno, ko bi se o tej zadevi še kedo oglasil, nekoliko — „pobrkjal“!

Učitelj preide tedaj na zemljevid šolske občine. To razdeli naposled v politično, farno in šolsko občino. Boljši učenci s početka tudi lahko rišejo sè svinčnikom na papir, s početka hišo, jedno, dve, potem vso vas, jedno, dve vasí, vso občino. Da to z velikim veseljem delajo, uvidel je vsak.

Tako nam je možno kaj uspeha. Z domačijo se dalje bavimo, pa bodo otroci gotovo na tej dobri podlogi i dobro napredovali.

U č i l a.

(Spisal J. Lapajne.)

(Dalje.)

Učila za rastlinstvo.

Najcenejša in najboljša učila za ta predmet so sveže rastlinice, zlasti cvetice, katere naj otroci soboj v šolo prinašajo, kakor hitro pokukajo izpod snežne odeje. Drugo prav ceno učilo je narava sama, kamor naj učitelj večkrat otroke pelje, in kjer naj jim kaže in imenuje rastoče drevje, grmovje, strupene rastline, žita, trave, gobe itd. Neobhodno potrebno učilo za rastlinstvo je dobro urejen šolski vrt. Dobro služi sevédá tudi herbarij. Kako se herbarij (zbirka posušenih rastlin) opravi in uredi, o tem je dobil sleherni dijak v šolah navod. Podučiti se more o tem tudi iz knjige: Egger: Der Naturliensammler.

Odobrene slike rastlinstva so razen užé navedenih te-le:

1. Ahles-Unsere wichtigeren Giftgewächse. 2 dela po 5½ mark.

2. Hartinger-Die essbaren und giftigen Schwämme. 12 tabel, 12 gld.
3. Hartinger-Österreichs und Deutschlands wildwachsende oder in Gärten gezogene Giftpflanzen. 14 tabel, 12 gld.
4. Lorinser-Die wichtigsten essbaren, verdächtigen und giftigen Schwämme. Cena 5 gld.
5. Patek-4 Giftpflanzen-Tafeln. Cena 4 gld. 80 kr.
6. Schubert-Naturgeschichte des Pflanzenreichs. 53 tabel, 8 gld. 70 kr.

Pri pouku v rastlinstvu celó koristi zbirka raznega lesovja, ki si jo učitelj sam lahko priredi; ravno tako ga malo truda stane zbirka raznega semenja: žit, sočivja, zelenjave, drevja, cvetic itd. Nekateri učitelji so prijatelji cvetic; naj pokažejo otrokom v šoli tudi te, kar jih imajo.

Učila za rudnistvo.

Za ta predmet zaradi tega ni treba dosta učil, ker se tega predmeta ne more veliko učiti. Le ondi, kjer je rudarstvo, kaže učitelju, da se bolje bavi z mineralogijo. Najvažnejše kamene in zemlje najde učitelj itak v svoji okolici; ako jih le pozná, more tudi otroke ž njimi seznaniti. Sicer pa tudi šolski prijatelji rudnine radi dajo brezplačno. Kjer so v bližini rudarski uradniki, ondi bodo učitelja kaj radi preskrbeli z rudami, vsaj z rudami dotičnega rudnika. Na Tirolskem v Klausenu je celó takov šolski prijatelj, ki šolam veliko zbirk rud kar brezplačno pošilja. Temu možu je imé M. Junger, rudarski uradnik. Na prodaj se dobé zbirke rudnin na mnogih krajih, n. pr. Frič v Pragi ima zbirko rud (100 kosov v 4 škatljah menda za 15 gld.). Tehnogiška zbirka pa, ki ima poleg izdelkov obrtnije in umetnije, veliko rudnin (vseh komadov je nad 600) stane pri istem trgovcu 30 gld. (Poprek pride 1 kos na 5 kr.)*) Priden in marljiv učitelj pride lahko sam do take zbirke; nabira naj razne kosce tkanin, sukna, platna, pavolnatega blagá, usnja, kož, svile, steklenine, lončenine; nabira naj lesovje, semenje itd.

Za anatomije, ki je sicer važen del prirodopisa, ni treba dosta učil, kajti s tem predmetom se ljudska šola ne more veliko ukvarjati; ako učitelj otrokom gledé zdravja pové poglobitve nauke, zadovoljen naj bode. Sicer se pa dobé odobrena učila za anatomijo n. pr.

Hartinger-Kundrat-Anatomiške stenske table, za katere je izišel razlagajoči tekst tudi v slovenskem jeziku (cena 5 tablam 7 gld. 50 kr.). O previdni rabi teh tabel smo užé govorili. Dobé se tudi lepi anatomiški kalupi, n. pr. okó, uho, glava itd. iz papirne mase (papirmaché), recimo pri dobri firmi za učila pri Alojziju Kreidlu v Pragi, a za navadne ljudske šole so to predraga učila; učitelj niti nima prostora, kjer bi vse to shranil. Čisto po ceni pa pride učitelj do anatomiških učil na ta način: Mesarju domačemu naj se priporoči zdaj za volovsko ali telečje okó, zdaj za srce, za razne rogove itd.***) Za kmetijstvo, ki je del prirodopisa, naj ima učitelj tudi kolikor se dá potrebna učila. Pri živinoreji lahko oménja kje v bližini bivajočega umnega živinorejca, ki ima to pa to lepo pasem kónj, goved, ovac, prašičev, kokoši, golobov, kuncev itd.

Če je učitelj čebelorejec, priučil bode morebiti tudi otroke, kako ž njimi ravná in jim pokazal dobre panje in drugo čebelarsko orodje. S svilorejo se lahko učitelj v gorkih krajih toliko pečá, da vzredi v svojem stanovanji, ali na kakšni omari v šoli kaci 100—500 črvičev.

*) Kristalnih kalupov malo potrebuje učitelj v ljudski šoli, še v meščanski ne veliko; naredi se jih lahko sam. Kupijo se itak posebne mreže, katere mu je treba samo razrezati in sestaviti. Pis.

**) Lepo učilo so tudi akvariji (posode z vodo), kjer redi učitelj nekatere povodne živali, žabice, ribice; to je njemu v znanstveno zabavo, more pa tudi pri priložnosti otrokom v šoli pokazati te prebivalce mokrega elementa.

Za sadjerejo in vinorejo mora biti šolski vrt*), kjer se pokaže tudi nekaj o zelenjavi, za katero se morajo poleg učiteljeve soproge zlasti učenke brigati. Za sadjarstvo mora imeti učitelj dobro sadjarsko orodje.

Kalupe (6), ki kaže 6 načinov cepljenja, so prav praktično učilo za sadjerejo. Dobé se s tekstom in škatljico vred za 1 gld. Nekateré šole so dobile to učilo menda brezplačno. Mej odobrenimi učili za kmetijstvo so dobro znane — razen navedenih — še:

Kmetijske table Hartinger-jeve, katere so izišle v 2 serijah ali na 30 tablah po 1 gld.

Nekaj teh tabel je izišlo tudi v Slovenskem jeziku. Gledé dobrih učil za kmetijstvo bode se učitelj najbolje pomagal s tem, da se seznani z raznimi dobrimi kmetovalci, velikimi posestniki, kjer bode videl to pa ono dobro orodje, pripravo, stroj in drugo. Malo reči lahko dobí na posodo, da v šoli pokaže. Večje učence zlasti iz ponavljalne šole pa lahko pelje na polje, v vinograd, sadovnjak in hlev uzornega kmetovalca. Sicer pa je vprašanje, če ima ljudska šola dosta časa in če ima mladina dosta sposobnosti, da bi se prva mogla pečati s tem težkim predmetom, in če druga more umevati resne nauke kmetijske. Toliko je pa gotovo, da je dobro, ako je učitelj v zvezi z vsemi šolskimi prijatelji, ki so tudi prijatelji narave, kajti preskrbeli ga bodo z raznimi prirodninami, zlasti lovci z živalimi, botanikarji (ti so sicer redki) z rastlinami, ribiči z ribami, šolski otroci z žuželki itd.

Priden učitelj naredí za kmetijstvo modele, raznega kmetijskega orodja: plug, brane, trlice, žito čistilnice, razne panjove, vinske stiskalnice. Nekateri naredé tudi modele hiše, cerkve, gradú, ladije, mlina, stop, fužin, mostu itd.

Poročilo o pošiljativah za „Prvo slovensko stalno učilsko razstavo“ „Pedagogiškega društva“ v Krškem.

Karel Jansky, založba, Tabor:

a) Stenske table za pouk v živalstvu. Po narodi, največ po živih primerkih risano in po narodi naslikano. Na vsaki tabli po jedna žival: gos, koza, domači prašič, osel, domača kura (kokoš). Velikost vsake table 64: 90 cm. Cena za 5 listov 2 gld. 50 kr.; posamez: 60 kr.

b) Anatomične stenske table. 4 table v barvnem tisku. Velikost 64: 90 cm. Risal Jos. Klika. Cena 3 gld. 20 kr.; na platnu 5 gld. 60 kr.; lakirano 7 gld.

c) Razložba časovnih razmerij. 2 tabeli s 7 dijagrami. I. tabela (128 — 73 cm. velika): 1. razdelitev minute; 2. razdelitev ure; 3. razdelitev dneva; 4. razlike časa. II. tabela: 1. razdelitev leta. 2. dolgot dneva in noči. Cena 1 gld. 40 kr.; na platnu in s palicami: 2 gld. 80 kr.

d) Stenska slika „normalno držanje peresa“ (68—46 cm). Načrtal K. Salus. Cena 40 kr.; na platnu, lakirano in s palicami: 1 gld.

e) Ustava in državna uprava avstr.-ogrske države. Stenska tabela (94 — 68 cm) s podobo Nj. vel. cesarja. Načrtal J. Klika. Cena s katekizmom vred 80 kr.; na platnu in lakirano: 1 gld. 80 kr.

f) Kemijska sestava najvažnejših hranil (pijač in jedil). Načrtal J. Klika. Stenska tabla (69—93 cm). Cena 80 kr.: na platnu in lakirano: 1 gld. 80 kr.

*) Graška razstava ima model šolskega vrta, telovadišča, sušilnice sadja, vodnjaka. Pis.